

Eesti Rahvakultuuri Keskus

**Mulgimaa pärimuskultuuri
toetamine 2018-2021
kokkuvõte**

Viljandi 2021

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1 TOETUSMEETME EELARVE MAHT	4
2 KOMISJONI KOOSSEIS JA KOOSOLEKUD.....	4
3 TAOTLUSVOORUD	5
4 TOETUSE SAAJAD	7
4.1 SUURIMAD TOETUSTE SAAJAD NING TOETATUD PROJEKTIDE HULK	7
4.2 TOETUSE SAAJAD TAOTLEVA ORGANISATSIOONI ÕIGUSLIKU VORMI JÄRGI	8
5 TOETUSMEETME VALDKONNAD	9
5.1. PÄRIMUSE JÄTKUSUUTLIKKUSE EDENDAMINE.....	11
5.2. PÄRIMUSEL PÕHINEV KUNST	12
5.3. KEEL JA HARIDUS.....	12
5.4. TEADUS.....	13
5.5 MEEDIA JA MAINEKUJUNDUS.....	13
5.6. ARENDUSTEGEVUS.....	13
5.7. PERIOODI 2017-2021 JOOKSUL MÕÕDETAVALD TULEMUSED	15
KOKKUVÕTE	17

Sissejuhatus

„Mulgimaa kultuuriprogramm 2014-2017“ põhineb endisel riiklikul programmil „Lõunaeesti keel ja kultuur 2000-2009“ ja on jätkuks toetusmeetmele „Mulgimaa pärimuskultuuri toetamine 2017-2020“.

Alates 2019. aastast toimub taotlemine kultuuriministri määruse „Mulgimaa pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord“ alusel taotluste menetlemise elektroonilises keskkonnas (edaspidi e-keskkond). Kultuuriruumi laekunud taotlusi hinnanud nõukogu nimetati ümber komisjoniks.

Toetuse eesmärgiks on kaasa aidata vaimse kultuuripärandi väärtustamisele ja säilimisele ning püsimisele elavas kasutuses. Oluline on noorte sidumine esivanemate keele ja kultuuripärandiga ning kohalikus kultuuris osalejate ringi laiendamine, aga ka sellele kaasa aitavate tegevuste toetamine väljaspool Mulgimaad. Nimetatud eesmärkide täitmine tagatakse valdkondlikult toetatavate tegevuste kaudu.

Lõuna-Viljandimaa on olnud mulkide kodupaigaks ning sealset kogukonda on iseloomustanud mulgi keele kõnelemine, mille õppimisele ning arendamisele on viimastel aastatel järjest suuremat tähelepanu pööratud. Mulke on iseloomustanud ka visa kinnihoidmine oma põlistest traditsioonidest ja elukommetest. Ajaloolist mulgi elukorraldust on iseloomustanud tugev pere, abielu, lapsed ja austus ning armastus ligimese vastu.

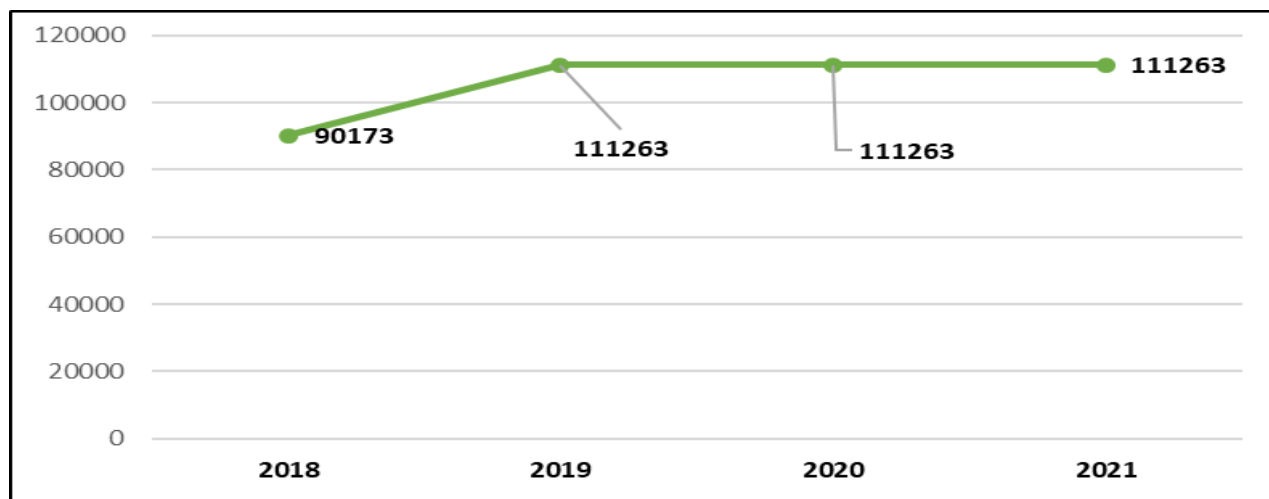
Viimase, 2017. aasta haldusreformi järgselt asub Mulgi kultuuriruum enamuses Viljandimaal, vähem osa paikneb Valgamaal ja vaid väike tükk jääb Pärnumaale. Neist Viljandimaa Mulgi valla ala moodustub põhiosas Halliste ja Karksi kihelkonnast ning Viljandi valla koosseisu jäävast Tarvastu ja enamusest Paistu kihelkonnast. Valgamaa Tõrva vald katab suurema osa Helme kihelkonnast. Pärnumaa Saarde valla alale ulatub aga Mulgimaast vaid pisike osa Halliste kihelkonna veerest.

Mulgimaal on alates 2013. aastast oma lipp.

1 Toetusmeetme eelarve maht

- 2018. aastal riigilt eraldatud summa 90 173 eurot
- 2019. aastal riigilt eraldatud summa 111 263 eurot
- 2020. aastal riigilt eraldatud summa 111 263 eurot
- 2021. aastal riigilt eraldatud summa 111 263 eurot

2019. aastal tõusis kultuuriruumi eelarve Mulgi Kultuuri Instituudi tegevustoetuse summa võrra. Kuni 2018. aastani eraldati Mulgi Kultuuri Instituudile tegevustoetust Kultuuriministeeriumi (edaspidi KUM) kaudu 21 090 eurot aasta kohta.

Joonis 1 Mulgimaa pärimuskultuuri eelarve suurus perioodil 2018 – 2021

Tulenevalt COVID-19-nest kehtestatud piirangutest ei olnud 2020. aastal võimalik mõningaid projekte ellu viia. Teostamata projektidest tagasi kantud summa 8046 eurot lisandus 2021. aasta eelarvele. Vältimaks 8046 euro ulatuses uue taotlusvooru välja kuulutamist, taotluste menetlemist ning komisjoni koosoleku kokkukutsumist, tehti ettepanek Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktorile jääkidest tingimusliku toetuse jaotamise (ülekanndmiseks) pärast Rahandusministeeriumi poolt 2020. aasta eelarve jäägi kinnitamist. Seega jaotati 2021.aastal 119 306 eurot.

2 Komisjoni koosseis ja koosolekud

Komisjoni koosseis on kinnitatud Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktori käskkirjaga. Komisjoni kuuluvad kogukonna esindajad ja valdkonna sõltumatud eksperdid. Komisjoni ülesanneteks on toetuse saamiseks esitatud taotluste läbivaatamine ning Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktorile toetuse jaotamiseks ettepanekute tegemine. Komisjon juhindub oma töös määrusest „Mulgimaa pärimuskultuuri toetamise

tingimused ja kord“ ning Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktori käskkirjaga kinnitatud riigisisese toetuse eraldamise komisjoni töökorra. Komisjoni liige lähtub oma töös heast tavast ja korruptsioonivastasest seadusest.

Vaadeldaval perioodil kuulusid komisjoni järgmised liikmed: komisjoni esimees Eino Pedanik ning liikmed Kai Kannistu, Anneli Kundla, Alli Laande, Mare Lilienthal, Jaak Pihlak, Anneli Roosalu, Virve Tuubel, Katrin Orgusaar, Piret Leskova.

Komisjon koguneb vähemalt kord aastas: 2018. ja 2020. aastail toimus üks koosolek ning 2019 ja 2021. aastail toimusid kaks koosolekut.

3 Taotlusvoorud

Nelja aasta jooksul toetati kokku 44 eri taotleja 164 projekti kogusummas 432 005 eurot.

Vaadeldaval perioodil esitati 199 taotlust, millest toetati 164 projekti. Võrreldes eelmisel toetusperioodiga (2014-2017), mil esitati 222 taotlust ning toetati 156 projekti. Toetatud projektide hulk on kasvanud 12,14%

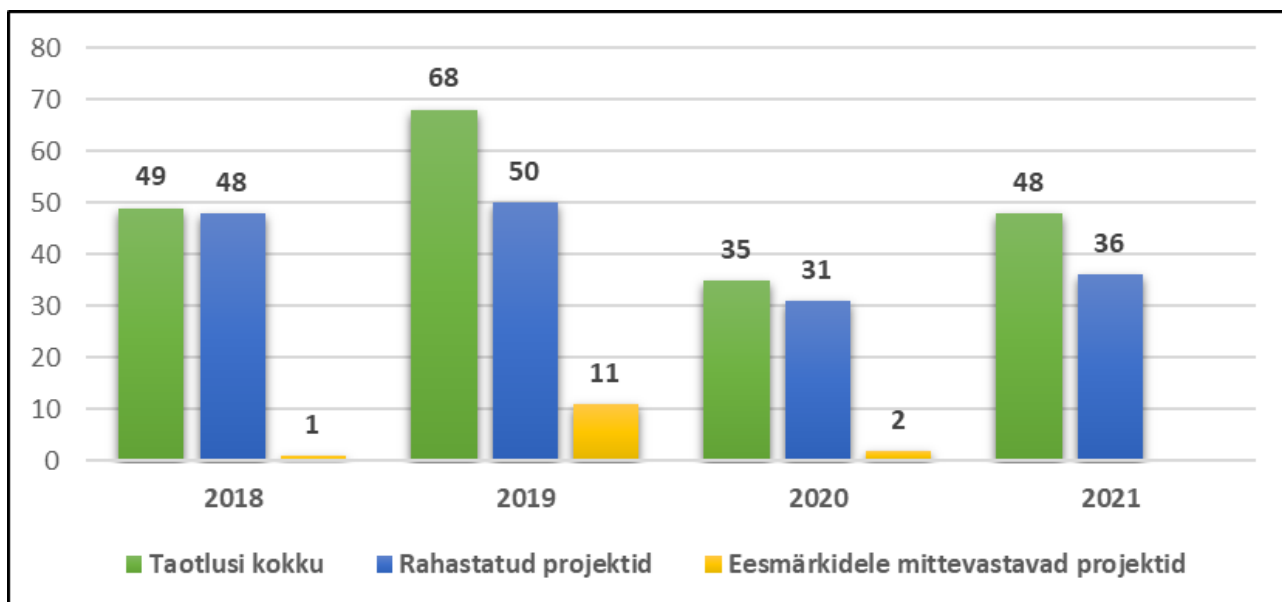
Tabel 1 Taotletud ja rahastatud projektid perioodil 2018 - 2021

aasta	taotlusi kokku	summas	rahastatud projekte	summas	rahastatud projektide arvu %	rahastuse %
2018	48	108 244	48	90 173	100 %	83%
2019	68	189 302	50	111 263	74 %	58%
2020	35	138 752	31	111 263	88 %	80%
2021	48	203 262	36	111 263	75 %	54%
Kokku	199	639 560	164	423 962		
Perioodi keskmine %			82 %			66 %

2019. aastal toimus kaks taotlusvoor, mis tõstis taotluste arvu. Lisataotlusvoor vajadus oli tingitud taotlusvoor laekunud mitte-eesmärgipäraste taotluste suurest osakaalust. Projektid ei vastanud toetusmeetme eesmärkidele või oli eelarve läbipaistvus, kuluefektiivsus ning kulude arvutamise alused segased.

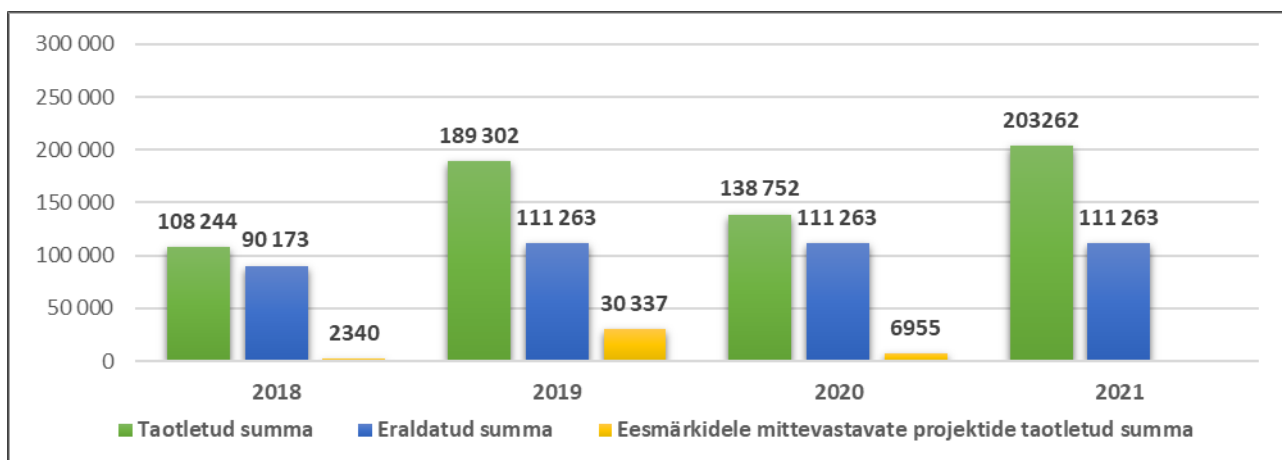
Vaadeldava perioodi jooksul esitatud taotluste hulgast ligi 82 % taotlustest said rahastatud, eelmisel perioodil rahastati 50% esitatud taotlustest. Summaliselt on projektide rahastuse protsent 66 %

Rahastust mitte saanud projektide hulgas oli vaadeldaval perioodil 14 toetusmeetme eesmärkidele mitte-vastavat projekti.

Joonis 2 Esitatud taotluste ja rahastatud projektide arv

Võrreldes eelmise perioodiga on taotluste arv vähenenud. Taotluste arvu vähenemine võib tuleneda seoses meetme eesmärkide konkreetsemaks ja selgesõnalisemaks muutmisega ning taotlemise üleviimisega e-keskkonda. Tänu korraldatud toetusmeetmete infopäevadele on taotlejad muutunud teadlikumaks ning taotlused sisukamaks. Mitte-eesmärgipäraste projektide laekumine on jäänud vähemaks.

Joonis 3 Esitatud ja rahastatud taotluste summad eurodes

Perioodi jooksul on taotletud toetusi kokku 639 560 euro ulatuses. Toetusmeetme eelarve vaadeldaval perioodil oli 423 962 eurot. Koos jäägi summaga eraldati projektidele toetust kokku 432 008 eurot. Toetatud summa suurus võib erineda riigi poolt eraldatud eelarvelisest summast juhul, kui eelarvele on juurde liidetud eelmise aasta jääk. Jäägid on tekkinud mõjuvatel põhjustel mitterealiseerunud ja/või projekti teostamise käigus üle jäänud toetuse arvelt. Toetussummad kanti tagasi ja lisati uue aasta programmi eelarvele.

Perioodi jooksul eraldatud toetuste summa moodustab 66 % taotletud summast.

4 Toetuse saajad

Järgnevalt vaatleme toetusmeetme nelja-aastase perioodi jooksul suuremaid toetuse saajaid, nende rahastatud projekte ning organisatsioonide õiguslikku vormi

4.1 Suurimad toetuste saajad ning toetatud projektide hulk

Enim taotlusi on esitanud ja rahastust projektidele eraldatud Mittetulundusühing Mulgi Kultuuri Instituut. Mulgi Kultuuri Instituut on kogukonda ühendav katusorganisatsioon- kohalikul partnerlusel põhinev vabatahtlik Mulgimaa valdade ja linnade ühendus. Instituudi eestvedamisel on välja kujunenud mitmed traditsioonilised sündmused: Mulgi Konverents, Mulgi Pidu, Mulgi mälumäng, erinevad pärimuskultuuri laagrid, õpitoad ja keeleringid; antakse välja mulgikeelset ajalehte „Ütsainus Mulgimaa”. Instituut on mulgi keele ja kultuuri aktiivseks teabekeskuseks, vahendajaks ja nõuandjaks.

Tabel 2 Suurimad toetuse saajad aastail 2018-2021

Taotleja nimi	Rahastatud taotluste arv	Toetuste summa kokku
Mulgi Kultuuri Instituut MTÜ	35	201 391
Mulgi Vallavalitsus	13	22 754
Tartu Ülikool	6	20 774
MTÜ Mulkide Selts	9	20 124
MTÜ Lilli Looduskeskus	4	18 054
Tarvastu Muuseumi Sõprade Selts	8	15 241
Karksi-Nuia Kultuurikeskus	7	10 505
Kultuurileht SA	4	8944
MTÜ Eesti Pärimusmuusika Keskus	4	8295
SA Viljandimaa Arenduskeskus	4	5553

Aktiivsed taotlejad lisaks Mulgi Kultuuri Instituudile on Mulgi Vallavalitsus, Tartu Ülikool, MTÜ Mulkide Selts, MTÜ Lilli Looduskeskus, Tarvastu Muuseumide Selts, Karksi-Nuia Kultuurikeskus, Kultuurileht SA, MTÜ Pärimusmuusika Keskus, SA Viljandimaa Arenduskeskus.

Mulgi Vallavalitsuse projekte viisid läbi vallas tegutsevad lasteasutused – koolid, lasteaiad. Projektide kaudu väärtustati ja taaselustati Mulgimaale omast elulaadi, tavasid, kombeid, oskusi ning keelelist eripära, sidudes lapsi esivanemate keele ja kultuuripärandiga.

MTÜ Lilli Looduskeskuse projektidega viidi läbi mulgi keelseid loodushariduslikke tegevusi, mis mõeldud eelkõige lastele/noortele. Nimetatud projektide eesmärk on väärtustada ning säilitada Mulgimaal tehtud talutööde tegemise oskusi, tavasid ja kombeid läbi praktiliste tegevuste ning läbi mulgi keele kõnelemise.

Tartu Ülikool on toetust küsinud erinevate välitööde läbiviimiseks üliõpilastele ning mulgi keele õppimise ja kultuuriliste tegevuste läbiviimiseks ülikoolis.

SA Kultuurileht annab igal aastal toetuse abil välja mulgikeelset ajakirja Täheke.

COVID-19 põhjustatud piirangute tõttu teostus osa projekte 2020. aastal kas osaliselt või sündmus jäi üldse ära. Toetused kanti tagasi osaliselt või kogu summa ulatuses.

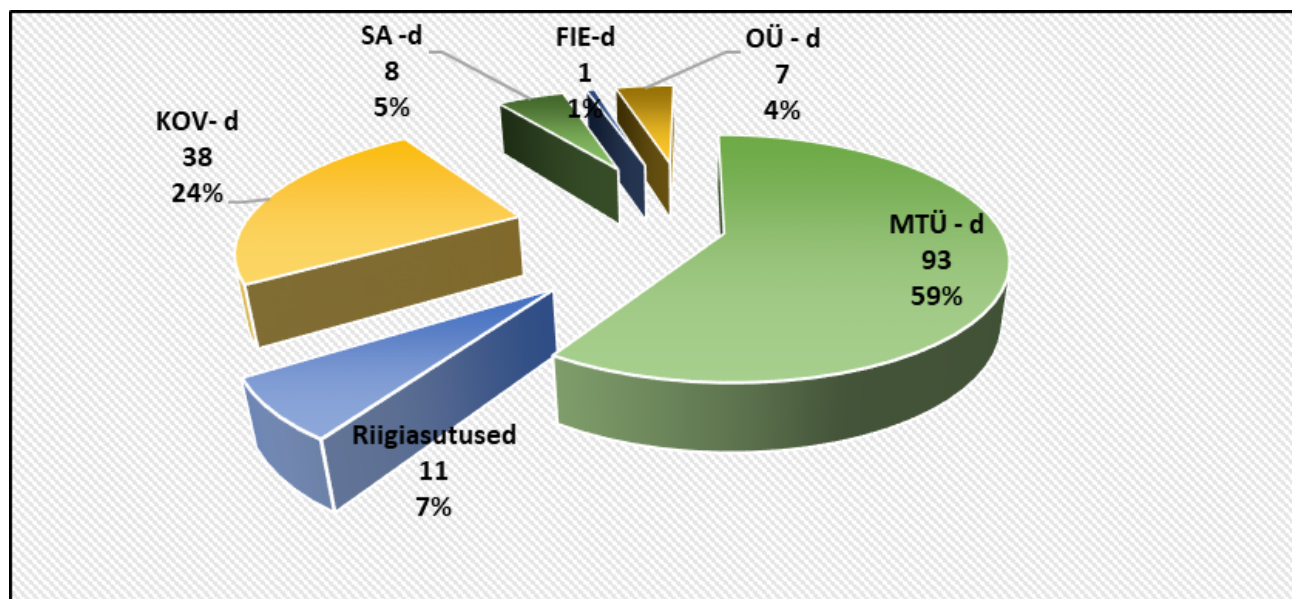
Tabel 3 Ära jäänud sündmused ja tagastatud toetuse summad 2020.aastal

Toetuse saaja	Projekti nimetus	Eraldatud summa	Tagastatud summa	Toetuse tagastamise põhjus
Mulgi Vallavalitsus	VI Mulgi pidu "Mia ja Sia ütenkuun"	5 005	5 005	COVID-19 põhjustatud piirangute tõttu jäi sündmus ära
MTÜ Mulkide Selts	Mulgi suurmeeste meenutuspäevja loomingu esitlemine	3 070	2 544	Toetust kasutati osaliselt COVID-19 põhjustatud piirangute tõttu
MTÜ Mulgi Kultuuri Instituut	Mulgi keelsete laulude konkurss	2 301	225	Kasutamata jääk
MTÜ Tarvastu Muuseumide Selts	Raamat "Ämariguua luu.Paistu" väljaandmine	2 118	201	Kasutamata jääk
Eesti Kirjandusmuuseum	Mulgimaa lastemängude ja lapsepõlve meenutuste kogumine	3 223	69	Kasutamata jääk

2020. aastal kanti tagasi 8046 eurot

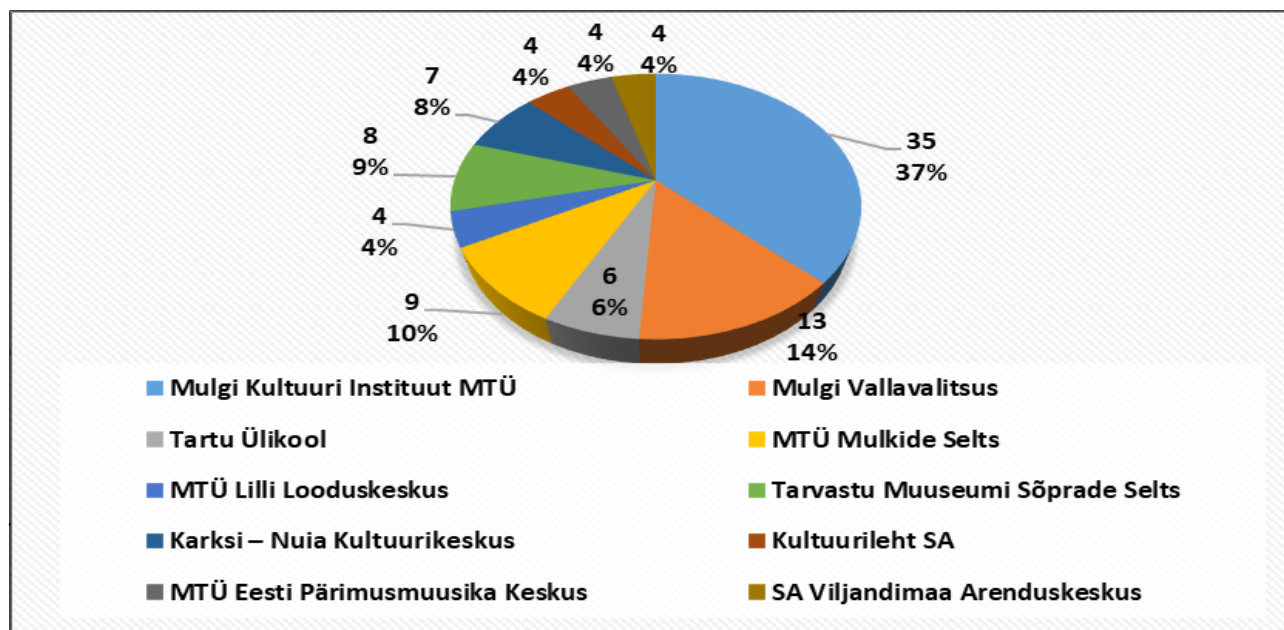
4.2 Toetuse saajad taotleva organisatsiooni õigusliku vormi järgi

Vaadeldes toetusi eraldatud organisatsioonide õiguslikke vorme saame ülevaate nende valmisolekust projektimaailmas tegutsemiseks.

Joonis 4 Toetatud projektide arv toetuse saajad õigusliku vormi järgi

Taotlejatest 59% olid mittetulundusühingud (MTÜ). Kohalikud omavalitused ja nende hallatavad allasutused moodustasid 24 %, riigiasutused 7%, sihtasutused (SA) 5%, osaühingus (OÜ) 4% ja füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE) 1 %.

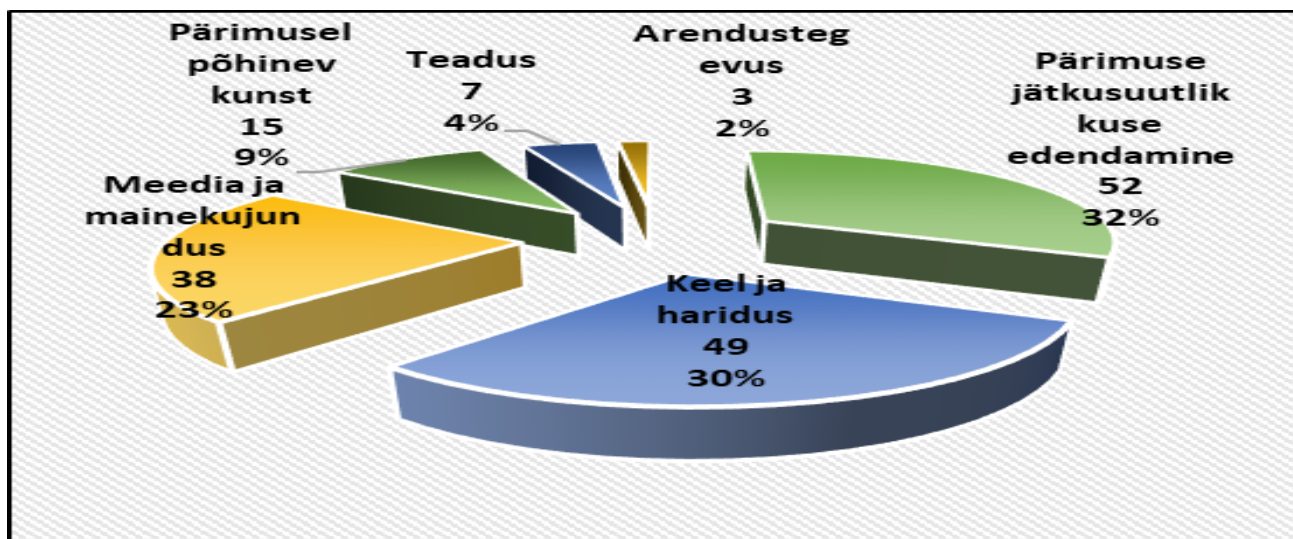

5 Toetusmeetme valdkonnad

Vastavalt määrusele „Mulgimaa pärimuskultuuri toetamise tingimused ja kord” määratakse komisjoni poolt toetust saavale projektile valdkond. Iga esitatud projekt saab kuuluda ühte valdkonda, kuigi sageli on projektiga elluviidavad tegevused mitut valdkonda hõlmavad.

- Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine (nimetus aastatel 2015 – 2018 “Pärimuskultuur”)
- Pärimusel põhinev kunst (nimetus aastatel 2015 – 2018 “Pärimuskultuuril põhinev loometegevus ja uuslooming”)
- Keel ja haridus
- Teadus (nimetus aastatel 2015 – 2018 “Teadus- ja arendustegevus”)
- Meedia ja mainekujundus
- Arendustegevus (alates 2019 aasta määrusega kinnitatud valdkond)

Rahastamisotsuse ettepanekul peavad komisjoni liikmed langetama valiku ühe valdkonna kasuks, vaatamata sellele, et paljud projektid oma sisu poolest hõlmavad ka mõnda teist või lausa mitut valdkonda. Näiteks võib murdekeelne trükis olla samal ajal keele ja hariduse, pärimuse jätkusuutlikkuse edendamise kui ka meedia ja mainekujunduse valdkonna projekt. Valdkondlikus jaotuses on igale projektile määratletud üks valdkond.

Joonis 6 Toetatud projektide arv valdkonniti

Vaadeldaval perioodil toetati enim projekte valdkonnas „Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine“ 32%, selle valdkonna alla liigituvad erinevad pärimuskultuurialased sündmused, rahvarõivaste valmistamise töötubade läbiviimine ning lastele rahvarõivaste tellimised.

„Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine“ valdkonna järel teise suure rühma moodustab valdkond „Keel ja haridus“ 30%, mis hõlmab erinevaid keelelaagreid, mulgikeelse Tähekesse, raamatute väljaandmist ning traditsiooniks muutunud aastaringset mälumängude läbiviimist.

Tabel 4 Toetatud projektide arv valdkondade kaupa

Valdkond	2018	2019	2020	2021	KOKKU
Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine	25	13	7	7	52
Pärimusel põhinev kunst	6	5	3	1	15
Keel ja haridus	8	15	12	14	49
Teadus	2	2	2	1	7
Meedia ja mainekujundus	5	18	6	9	38
Arendustegevus	-	1	1	1	3
KOKKU	46	54	31	33	164

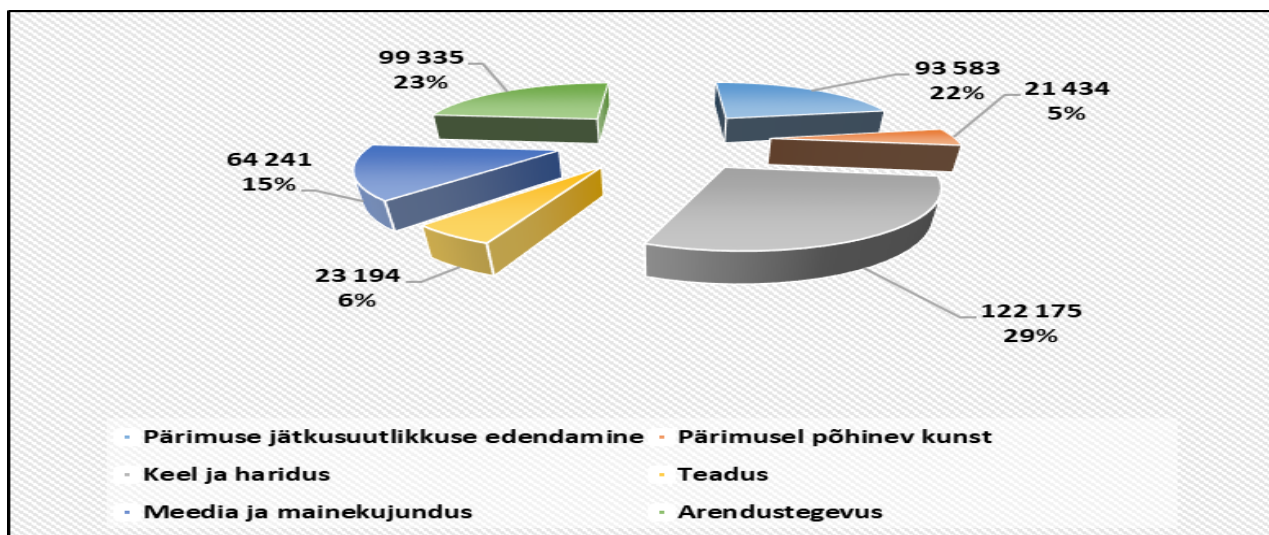
Enim on toetatud pärimuse jätkusuutlikkuse valdkonna projekte, vaadeldaval perioodil 52 korral.

Tagasihoidlikum on teaduse valdkonna toetamine, vaadeldaval perioodil seitsmel korral.

Sõltuvalt valdkonna spetsiifikast on vähem toetatud valdkondasid „Teadus“ ja „Pärimusel põhinev kunst“, neid projekte on ka vähem esitatud.

Arendustegevuse projekte esitab Mulgi Kultuuri Instituut, kes on ainuke Mulgimaa kolme omavalitsust ühendav katuseorganisatsioon.

Enim on toetusmeetme perioodil panustatud keele ja hariduse valdkonda ning pärimuse jätkusuutlikkuse edendamise valdkonda. Suurimad toetussummad on eraldatud keele ja haridusvaldkonna projektidele. Eraldatud toetused valdkonniti on toodud joonisel 7.

Joonis 7 Eraldatud toetussummad valdkonniti

Keele ja hariduse valdkonnale on eraldatud toetusi vaadeldaval perioodil 122 175 euro ulatuses, mis moodustab 29% toetuse eelarvest.

Tabel 5 Rahastatud projektide summad valdkondade kaupa

Valdkond	2018	2019	2020	2021	KOKKU
Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine	33 348	27 030	9 984	23 221	93 583
Pärimusel põhinev kunst	8 766	6 528	5 137	1 003	21 434
Keel ja haridus	27 897	31 758	29 505	33 015	122 175
Teadus	8 956	4 760	7 625	1 853	23 194
Meedia ja mainekujundus	11 298	18 622	13 711	20 610	64 241
Arendustegevus	-	21 500	38 936	38 899	99 335
KOKKU (euro)	90 265	110 198	104 898	118 601	423 962

5.1. Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine

Valdkonna „Pärimuse jätkusuutlikkuse edendamine“ (aastatel 2015-2018 „Pärimuskultuur“) eesmärgiks on tagada Mulgimaa kultuuripärandi elujõulisus ning kogukonna aktiivsus selle hoidmisel ja järeltulevatele põlvedele edasiandmisel. Oluline on pärimuskultuuriga tegelejate ja vaimse kultuuripärandi kandjate väärtustamine ning toetamine.

Toetusmeetme abil on korraldatud mitmeid mulgi rahvuslikul käsitööl põhinevaid koolitusi, millel on laiem huviliste hulk, ulatudes kogu Viljandimaale. 2020 aastal Viljandi Linnaraamatukogu poolt esitatud ja läbiviidud projekt „Mulgi rahvarõivaste töötoad Viljandi Linnaraamatukogus“, 2021 aastal Tartu Ülikooli projekt „Viljandimaa rahvarõivakool“.

Pärimuskultuuri sündmused on tugevdanud kogukondlikke sidemeid ja identiteeti, on tekkinud ühine enesemääratlus, mille kaudu elab edasi teatud osa traditsioonist. Avalikkusele suunatud pärimuskultuuri

uritustest osavõtjate ring on avardunud. Pärimuskultuuriga tegelemine on muutunud ka laste ja noorte seas populaarsemaks ning kogukond tunneb end oma keele ja kultuuri kandjatena.

5.2. Pärimusel põhinev kunst

Valdkonna „Pärimusel põhinev kunst“ (aastatel 2015-2018 „Pärimuskultuuril põhinev loometegevus ja uuslooming“) eesmärgiks on mitmekesistada loometegevust, tihendades seoseid pärimuskultuuri ning kaasaja kultuuri vahel.

2019. aastal MTÜ Mulgi Ukuvakk eestvedamisel viidi ellu projekt „Mulgi kindakirjade ja masinkudumise õpitoad“, kus koolituse käigus valmisid mulgi kindakirjalised istmekatted toolidele. Toolid on kõikidele Mulgi Ukuvaka külastajatele nähtavad ja praktiliselt ka kasutatavad.

2020. aastal jõudis Mulgi Kultuuri Instituut „Mulgikeelsete laulude konkursi“ eduka korraldamiseni, mille võitja laul oli esitlusel 2021. aastal toimunud VI Mulgi peol „Mia ja sia ütenkuun“. Kokku osales konkursil 12 laulu- nii koorilaulud, laste laulud, soololaulud kui ka üks mulgi romanss.

2021. aastal sai toetust Lõuna Mulgimaa Puuetega Inimeste Ühing, mulgi mustrite ja rahvariiete töötubade jaoks Abja Päevakeskuses. Projekti käigus õpiti kaunistama lõikelaudasid arhailiste mustritega. Õpitud tehnikaga kaunistatud lõikelaudasid kasutatakse üle maakonna auhindadeks, näiteks maakonna Kauni Kodu tunnustamissündmusel.

Mulgimaa kultuurielu on mitmekesistunud, toetusmeetme toel ellu kutsutud sündmused on jätkusuutlikud ning pärimus hoitud ja edasi antud.

5.3. Keel ja haridus

Valdkonna „Keel ja haridus“ eesmärgiks on laiendada mulgi keele kasutamist erinevate sihtrühmade hulgas ning anda teadmisi Mulgimaa kultuuriloost ja kultuuripärandist.

Oluline on, et mulgi keel jõuaks Mulgimaal nii laste kui ka täiskasvanute igapäevasesse kasutusse. Seetõttu on väga oluline mulgi keele õpetamine igas vanusegrupis – lasteaedade keelepesad, Tartu Ülikoolis mulgi keele ja kultuuri tegevused jne.

Meetmest on toetust saanud lauamängu „Sõõr ümmer Mulgimaa“ koostamine. Lauamäng sai valmis 2020 aastal ja on harivaks mänguks igas eas mängijale. Mängulauaks on Mulgimaa kaart, mis läbib kõiki viit Mulgimaa kihelkonda ja on jõudnud kingitusena kõikidele Mulgimaa koolide 2020.a. esimestele klassidele.

5.4. Teadus

Valdkonna „**Teadus**“ (aastatel 2015-2018 “Teadus- ja arendustegevus”) eesmärgiks on tagada teadusuuringute kaudu uute teadmiste saamine Mulgimaa ja selle kultuuri kohta ning teha tulemused kättesaadavaks nii uurijatele kui kogukonnale.

Teadusprojektid on spetsiifilised ning neid on esitatud vaadeldaval perioodil suhteliselt vähem. Antud valdkond on jäänud arengus kõige tagasihoidlikumaks.

Tartu Ülikooli projektid „Kaks uut muinaslinnust Sakalas“, „ Arheoloogiliste uuringute jätkamine Helme keskaegse kabeli varemetes“, „Sammaste kivikalme ja ohvrikivi arheoloogilised uuringud“ on kindlasti vajalikud ja olulised teadusprojektid, mis võimaldavad akadeemilisel tasandil Mulgimaa ja seal elanud eelkäijate mäluloo pärandit uurida.

5.5 Meedia ja mainekujundus

Valdkonna „**Meedia ja mainekujundus**“ eesmärgiks on hoida ja tugevdada kohalikku identiteeti mulgikeelse meedia abil ning tõsta Mulgimaa kultuuripärandi tuntust üleriigilise meedia, infomaterjalide ja ürituste ning filmide kaudu.

Eesti Rahvusringhäälingus jätkuvad Mulgikeelsed uudised igal teisipäeval kell 18.45 Vikerraadios. Vaatamata saate lühiformaadile, jõuavad Mulgimaal toimuvad tegemised-toimetamised iganädalaselt mulgi keelsena üle Eesti. Mulgikeelseid uudiseid on eetris olnud juba 15. aastat.

Samuti saavad kõik Viljandimaa maakonnalehe Sakala tellijad lugeda mulgikeelseid uudiseid ajalehest Sakala kaks korda kuus, tavaliselt kolmapäeviti. Mulgi uudiste veerg ilmub nii Sakala veebilehes kui paberlehes. Üitsainus Mulgimaa ajaleht ilmub alates 2008. aasta suvest. Kuni 2020. aasta suveni ilmus leht 8-leheküljelisena neli korda aastas (märtsi, juuni, septembri, detsembri lõpus). Alates 2020. aasta septembrist ilmub Üitsainus Mulgimaa iga kuu 4-leheküljelisena kohalike vallalehtede vahelehehena.

5.6. Arendustegevus

Valdkonna „**Arendustegevus**“ (aastast 2019 määrusega kinnitatud valdkond) eesmärgiks on toetada kogukonna poolt ellu kutsutud katusorganisatsiooni tegevust pärimuse hoidmiseks, tutvustamiseks ja arendamiseks.

Tänu toetusmeetme toetusele sai Mulgi Kultuuri Instituut tööle võtta mulgi keele ja kultuuri spetsialisti, mis võimaldab Mulgi Kultuuri Instituudil mulgi kultuuriga seotud tegemistesse ja laiemale tutvustamisele rohkem panustada.

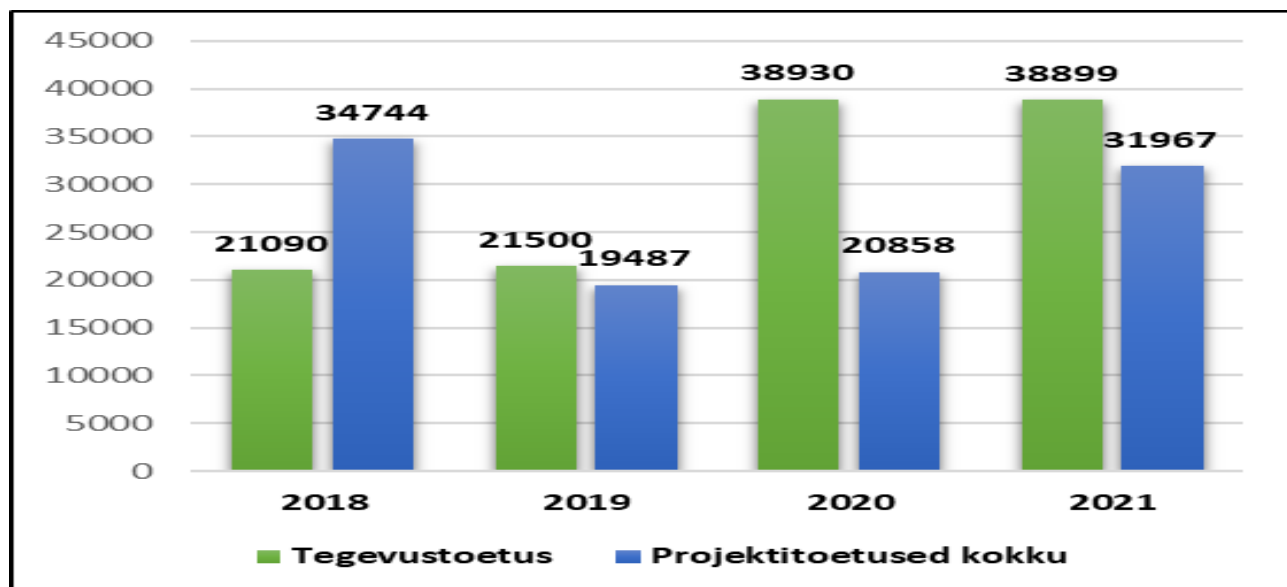
Mulgi Kultuuri Instituut on mittetulundusühing, mille põhikirjaline eesmärk on Mulgimaa, mulgi keele, pärandi, identiteedi ja kultuuri hoidmine, arendamine ja tutvustamine, Mulgimaa vaimse pärandi elavas kasutuses hoidmine ja piirkonna arengule kaasaaitamine. Mulgi Kultuuri Instituut viib ellu ja korraldab eesmärkide ja põhikirjaga kooskõlas olevaid tegevusi.

Mulgi Kultuuri Instituudi (edaspidi MKI) arengukava 2019–2022 eesmärk on määratleda organisatsiooni eesmärgid ja tegevussuunad. MKI moodustavad kõik Mulgimaa omavalitsused, mis ühinesid haldusreformi käigus kolmeks omavalitsusüksuseks (Tõrva vald, Mulgi vald ja Viljandi vald). Mulgimaa valdade ühtse mulgi identiteedi, keele ja kultuuri hoidmine ja arendamine parandab selle paikkonna elanike ühtekuuluvustunnet, tõstab elukvaliteeti ja tänu sellele saab Mulgimaa atraktiivseks piirkonnaks nii elanikele, ettevõtjatele kui ka turistidele. Selle eesmärgi saavutamiseks on kokku kutsutud Mulgi Kultuuri Instituut.

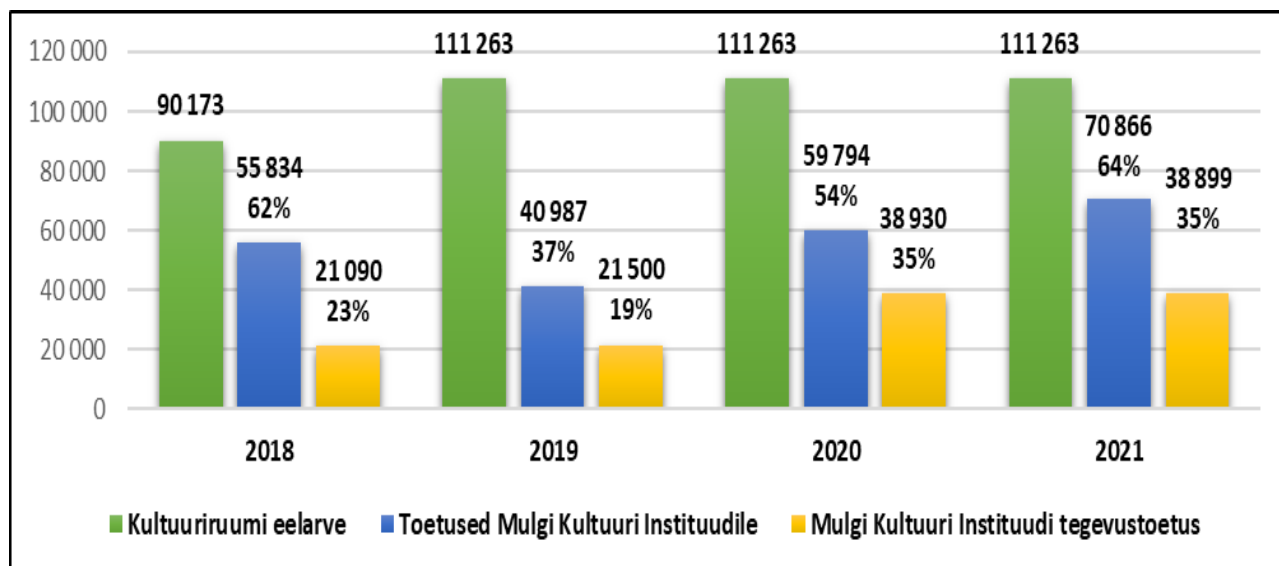
Tabel 9 Mulgi Kultuuri Instituudile eraldatud tegevus- ja projektitoetused

aasta	Tegevustoetus taotletud	Tegevustoetus eraldatud	Projektitoetus taotletud	Projektitoetus eraldatud	Kokku
2018	21 090	21 090	41 157	34 744	55 834
2019	21 500	21 500	27 648	19 487	40 987
2020	38 936	38 936	21 421	20 858	59 794
2021	38 899	38 899	35 266	31 967	70 866
KOKKU	120 425	120 425	125 494	106 388	226 281

Aastatel 2018-2021 on MKI-ile eraldatud tegevustoetust Eesti Rahvakultuuri Keskuse kaudu summas 120 425 eurot. Tegevustoetuse taotlusi on rahuldatud küsitud summa ulatuses 100%.

Joonis 8 Tegevus- ja projektitoetuseks eraldatud summade võrdlus

Joonis 9 Mulgi Kultuuri Instituudile eraldatud toetuste osakaal kultuuriruumi eelarvest, sh tegevustoetuse osakaal kultuuriruumi eelarvest

Vaadeldaval perioodil moodustab MKI-ile eraldatud toetuste osakaal kuni 64% kultuuriruumi eelarvest. Seega võime eeldada, et MKI-l on oma roll pärimuse edasikandmisel, arendamisel ja propageerimisel. Positiivne on kohalike omavalitsuste toetus kultuuri instituudile, mille summa kujuneb vastavalt omavalitsuste elanike arvule. Samas võib suur toetuste osakaal olla ohuks teistele organisatsioonidele, kes soovivad oma ideid toetuste abil ellu viia.

5.7. Perioodi 2017-2020 jooksul mõõdetavad tulemused

Mulgimaa pärimuskultuuri toetamise kokkuvõttes mõõdame projektide valdkondliku jagunemise sees projektide jagunemist tegevuste osas. Toetuse andjale on oluline, et piirkonnale omane keelemurrak, toidukultuur, tavad, käsitööoskused ja kombestik oleks laialdaselt kasutatud piirkonna kogukondades ning teadlikkus kultuuriruumi eripärast oleks suurenenud. Kui kogukonnas on toimunud sündmusi lastele ja noortele kui ka sündmusi peredele, kus on koos ka perede erinevad põlvkonnad, siis võime väita, et toetuse andmise tulemusena on Mulgimaa piirkonnad tugeva identiteediga ning nende elanikud tunnevad ennast paikkondlike vaimsete väärtuste ja eripära säilitajate ning edasikandjatena. Samuti peavad olema teadmised talletatud trükistes või veebikeskkondades, et huvilistel oleks võimalik tundma õppida Mulgimaa piirkonna kultuuripärandit. Seega on toetuse abil loodud tingimused Mulgimaa kultuurilise omapära säilimiseks, kultuuripärandi uurimiseks, kasutamiseks ja arendamiseks.

Vaadeldaval perioodil toetati arvuliselt kokku:

- pärimuskultuuril põhinevad sündmused - 48 korral
- lastele ja noortele suunatud sündmused – 31korral
- kultuuri- ja kodulooliste uuringud – 11 korral

- trükised - ja audiovisuaalsed digitaalväljaanded -36 korral
- mulgi keele, kultuuri- ja koduloo koolitused -29 korral
- mulgi keelt ja kultuuri käsitlevad õppematerjalid -18 korral
- teaduslikke uurimusi, artikleid ja väljaandeid – 7 korral
- mulgikeelse ajalehe ilmumissagedus – 4 korda aastas

Kokkuvõte

Pärimuskultuuri riiklik toetamine on kaasa aidanud pärimuskultuuri sündmuste läbi viimisele, mis on tugevdanud kogukondlike sidemeid ja identiteeti. Tekkinud on ühine enesemääratlus, mille kaudu elab edasi teatud osa traditsioonidest. Avalikkusele suunatud pärimuskultuuri üritustest osavõtjate ring on aastatega suurenenud. Pärimuskultuuriga tegelemine on muutunud laste ja noorte seas populaarsemaks ning kogukond tunneb end oma keele ja kultuuri kandjatena.

Kõige enam on toetatud lastele ja noortele suunatud projekte. Projektide väljunditeks on enamasti keele- ja pärimuskultuurialased koolitused, laagrid vm sündmused ning rahvarõivaste soetamine, näiteks Mulgimaa keelepesä, Folkloorifestival Väikesed Virred, mitmed lastelaagrid Lilli Looduskeskuses.

Palju on panustatud Mulgi Pidude ettevalmistamisse, toetatud on Mulgi konverentside läbiviimist. Samas on toimunud mitmeid muid suuremaid ja väiksemaid festivale, pärimuspäevi ja sündmusi, mida meetmest toetati, näiteks Hendrik Adamsoni nimeline murdeluulevõistlus, Mulgi Uhkuse välja andmine.

Toetatud mulgi keele, kultuuri projektide hulka on arvestatud kõik haridus- ja keeleprojektid- keelepesad, õppematerjalid, uuringud, seotud trükised jm.

Toetatud on raamatute koostamist ja trükki, CD-de avaldamist ja perioodikat., näiteks Mulgi suur sõnaraamat, Täheke mulgi keeles, Mulkide Almanak. Samuti toetatakse ERR-i mulgikeelseid uudiseid.

Perioodi jooksul on toetatud igal aastal ajalehe Üitsainus Mulgimaa väljaandmist Mulgi Kultuuri Instituudi poolt, kes annab lehte välja neli korda aastas. Ajalehed on leitavad internetist.

2018-2021 perioodil on alguse saanud Mulgi Söögi Vestival. Selleks, et Mulgimaal toodetud kaubad, käsitöö, toit ja jook eristuks poodides, on avatud mitmes Mulgimaa kaupluses ja mujalgi Eestis väljapanekuriulid Mulgi märki kandvate toodetega.

Vähem on esitatud teaduslikke uurimusi ning mulgi keelt ja kultuuri käsitlevaid õppematerjale. Enam on toetust saanud Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse mulgi keele ja kultuuritegevused Tartu Ülikoolis ja Eesti Kirjandusmuuseumi projektid.

Läbi projektiideede ja nende rahastamise on suures osas mulgi keel ja kultuuripärand saanud väljundi, mida ilma toetusmeetmeta ei oleks võimalik selles mahus teostada. On toetatud uusi põnevaid ideid kui ka juba eelmisel perioodil alustatud pikaajalisi projekte, mille tulemusena teadvustatakse aina enam Mulgimaa erisusi ja omapära.

Toetusmeetme eelarve maht on suurenenud vaadeldaval perioodil algusest 18%. Esitatud ja ka rahastatud taotluste arv on aastate lõikes küll kahanenud, mis võib näidata taotluste sisu kvaliteedi kasvu. Taotlused

on muutunud sisukamaks ning taotlejad teadlikumaks. Oma roll on selles enne taotlusvooru korraldatud toetusmeetme infopäevadel.

Mulgi keelt ja kultuuripärandiga seotud traditsioone on palju rohkem teadvustatud ning Mulgimaa inimesed tunnevad end oma keele ja kultuuri kandjatena. Mulgi Kultuuri Instituudi tegevus on rohkem nähtav ja sisukam.

Oluline, et seni tehtu ei kaotaks järjepidevust ja käivitatud protsesside tulemusena oleks Mulgimaa tugeva identiteediga piirkond ning elanikud tunneksid ennast paikkondlike vaimsete väärtuste ja pärimuse edasikandjatena.

Mulgimaa pärimuskultuuri toetusmeetme abil toimuvate ettevõtmiste kinnistamiseks on vaja jätkata toetusmeetme poolset kogukondlike tegevuste toetamist.

*Mulgimaa pärimuskultuuri toetusmeetme kokkuvõte on koostatud perioodil 2018 - 2021
Kokkuvõtte koostamisel on kasutatud toetusmeetme komisjoni liikmete poolt edastatud tagasisidet
Kokkuvõte on kinnitatud komisjoni koosolekul 31.12.2021 nr.5-2.3/2021_2_1
Kokkuvõtte koostas: Merike Soomets
toetusmeetme koordinaator*